ဥပယောဇဉ်

ပုဂံသည် ရှည်လျားသောသမိုင်းကြောင်း မြင့်မားသောယဉ်ကျေးမှုဖြင့် ဖြတ်သန်းလာခဲ့သည့် မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ယနေ့တိုင်အထင်အရှားရှိနေသည့် သမိုင်းသက်သေဖြစ်သည်။ ပုဂံမင်းဆက်ကို အေဒီ -၁ ရာစု၌ သမုဒ္ဒရာဇ်မင်း တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ပုဂံသက်တမ်းမှာ နှစ် ၂၀၀၀ ခန့် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ပထမမြန်မာနိုင်ငံတည် အနော်ရထာမင်းစော လက်ထက် ရှင်အရဟံမထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ဖြင့် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာသည် ပုဂံ၌ နေရောင်လရောင်ပမာ ထွန်းတောက် ခဲ့သည်။

ပုဂံသာသနာတော်ထွန်းတောက်မှုကို ယနေ့တိုင်မြင်နေရသေးသော ဧရာဝတီမြစ်မှတုရင်တောင် တောင်ဘက်တွင် တွင်းရွာအထိ၊ အရှေ့ဘက်တွင် ကျောက်ဂူဥမင်အထိ '၁၉' စတုရန်းမိုင်အတွင်း ဘုရားပုထိုးစေတီ၊ သာသနိက အဆောက်အအုံများ မြောက်မြားစွာ တည်ရှိနေမှုများဖြင့် မှန်းဆကြည့်ညိုနိုင်သည်။

ယနေ့ဖူးမြင်နေရသည်များသည် တကယ့်ပုဂံမဟုတ်သေး။ ၁၉၉၃-ခုနှစ်တွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာနက ပုဂံ၌အသေးစိတ်မှတ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ရှိနေသည့် ရှေးဟောင်းဘုရားပုထိုးစုစုပေါင်း (၂၂၃၀) ဆူ၏ မြင်ကွင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ပုဂံမြေတွင် ဘုရားပုထိုးမည်မျှများပြားခဲ့သည်ကို အစဉ်အလာသံပေါက်မှတ်တမ်း "လှည်းဝင်ရိုးသံ၊ တည်ညံ ပုဂံဘုရားပေါင်း"အရ ဘုရားအဆူပေါင်း (၄၄၄၆ရ၃၃)ရှိရာ '၁၉' စတုရန်းမိုင်ရှိသောပုဂံမြေတွင် ဘုရားတစ်ဆူအတွက် ၁၁-ပေ ပတ်လည်ခန့်သာ မြေနေရာရနိုင်သည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါအရေအတွက်သည် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သံပေါက်၏သဘောမှာ "အစလေးလုံး။ အလယ်သုံး၊ အဆုံးငါးခုသာ" ဟူ၍ဖြစ်ရာ အစလေးလုံးသည် သံပေါက်၏အဓိကအပိုင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ အစလေးလုံးကို ကောက်ယူပါက ပုဂံဘုရားအရေအတွက် (၄၄၄၆)ဆူရှိမည် မှန်းဆရသည်။ အင်းဝခေတ် မိုးညှင်းမင်းတရားလက်ထက် ပုဂံဘုရားအရေအတွက်မှတ်တမ်းဖြစ်သော "ဝင်းဝင်းထိန်လျှံ ပုဂံဘုရားပေါင်း"ဟူသော မှတ်တမ်းအရ (၄၇၄၄)ဆူ ဖြစ်ခြင်း၊ ထို့အတူ ပုဂံဘုရားအရေအတွက်နှင့်ပတ်သက်၍ "မြတ်ဘုရားဆူရေ ဖြူရွှေလိုဝင်း၊ ပုဂံပြည်ဘယ်တိုင်းဌာနီမှ၊ စံမပီလွှန့်ထင်ရှား၊ စေမုနီများ" ဟူသော အဆိုစကားတစ်ခုအရ ပဋိလောမနည်းဖြင့် ပြောင်းပြန်လှန်ရေတွက်ပါက (၄၄၄၉)ဆူ ဖြစ်ခြင်းတို့သည် ပုဂံခေတ် သံပေါက်အဆိုအရေအတွက်နှင့်နီးစပ်သဖြင့် သံပေါက်ပါ (၄၄၄၆)ဆူကိုသာ ယနေ့အထိအတည်ယူကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ လက်ရှိ (၂၂၃၀)ဆူသည် တကယ့်ပုဂံမြင်ကွင်း ဘုရားပုထိုးအရေအတွက်၏ထက်ဝက်သာ ကျန်ရှိသည်။ ထိုကျန်ရှိသော ရှေးဟောင်းဘုရားများတွင် (၁၁၇၅)ဆူမှာ အချိန်မီပြန်လည်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေနှင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာမှ ၁၉၉၆-ခုနှစ် တွင် ပြည်သူလူထု၏ ထက်သန်သောစေတနာများဖြင့် ထည့်ဝင်သည့်လှူဒါန်းငွေများကိုပါလက်ခံ၍ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ငန်းများကို ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက အထူးစီမံကိန်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယခုအချိန်၌ ရှေးဟောင်းဘုရားပုထိုးပေါင်း (၁၁၀၀) ခန့်ကို ရှေးမူလက်ရာမပျက် ပြန်လည်ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဆက်လက်၍လည်း ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ ဤသို့ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုမပြုက နောင်အနှစ် ၄၀-၅၀ တွင် ပုဂံမြင်ကွင်းမှ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်မည့် ဘုရားပုထိုးဆူရေ (၁၁၇၅)ဆူကို နောင်နှစ်ရာထောင်ချီအောင် တည်တံ့ရေးအတွက် ယနေ့မြန်မာပြည်သားအားလုံးက ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီ၊ အမျိုးဘာသာ သာသနာအတွက် ကျွန်ုပ်တို့လုပ်သင့်သောအလုပ်ကို တာဝန်ကျေခဲ့ပြီ၊ နောင်ကျွန်ုပ်တို့၏ မျိုးဆက်များလည်း ဆက်လက်တာဝန်ယူကြပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၏အခြေအနေကိုပြဆိုသော ဘိုးဘွားအမွေအနှစ်ကို မြတ်နိုးထိန်းသိမ်းသောစိတ်ဓာတ်ဖြင့်ပြည့်ဝနေသည့်မြန်မာ၊ မြန်မာကိုကိုယ်စားပြုနေသောပုဂံသည် ရေရှည်ဆက်လက်တည်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

သဘာဝအန္တရာယ်၊ လူသားအန္တရာယ်နှင့် နှစ်ရှည်လများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ကင်းဝေးခြင်းတို့ကြောင့် တကယ့်ပုဂံမြင်ကွင်းမှ ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ရသည့် ဘုရားပုထိုးနှင့် သာသနိကအဆောက်အအုံထက်ဝက်ခန့်အနက် အချို့ကို ယနေ့ မြုံပုတ်၊ ကုန်းမို့မို့များအဖြစ် ပုဂံမြေတွင် တွေ့မြင်ရပါသေးသည်။ ယင်းနေရာများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ် သုတေသနပြုချက်အရ ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံ အုတ်ကုန်းပေါင်း (၈၉၂)ကုန်းအဖြစ် တွေ့ရှိရသည်။ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏ လမ်းညွှန်ချက်အရ ထိုအုတ်ကုန်းများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ မူလပုံစံအတိုင်း ပြန်လည်ပြုပြင် တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများ (၅)နှစ်စီမံကိန်း ချမှတ်၍ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေနှင့် ပြည်သူလူထု၏ အလှူငွေတို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ပုဂံနယ်မြေတွင် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများအား ဤသို့ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်း၊ တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာတွင် ရှေးမူမပျက်စေရန်အတွက် ရှေးယခင်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားသော မှတ်တမ်းနှင့် ဓာတ်ပုံများ၊ ရှေးဟောင်းမှတ်တမ်းများမှ အင်ဂျင်နီယာပုံထွဲများ၊ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ၊ လက်ရှိအကောင်းပကတိ ကျန်ရှိနေသေးသော စေတီပုထိုးအဆောက်အအုံများအားမှီငြမ်းခြင်း၊ လိုအပ်သောနေရာများတွင် ရှေးဟောင်းအုတ်အရွယ်အစားအတိုင်း ပြုလုပ် အစားထိုးစေခြင်း၊ ပျက်စီးသောအစိတ်အပိုင်းအား ပြန်လည်တည်ဆောက်ပြုပြင်ရာတွင် မူရင်းအစိတ်အပိုင်းနှင့် ပုံစံများအား မပြောင်းလဲ မထိခိုက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းအဆင့်များအား တိကျစွာလိုက်နာဆောင်ရွက်စေသည်။

ပုဂံနယ်မြေသာမက မြန်မာပြည်တစ်နံတလျားတွင် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံများ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို ဘယ်ခေတ်ဘယ်အခါကနှင့်မျှမတူ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက်တွင်လည်း မင်းနှင့်ပြည်သူတို့သည် ဘုရားပုထိုးများကို အသစ်တည်ဆောက်မှုများပြုသကဲ့သို့ ပြိုကျပျက်စီးနေသော၊ ဟောင်းအိုနေသော ဘုရားပုထိုးများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ မွမ်းမံခြင်း၊ မူလစေတီပုထိုးများကိုဌာပနာ၍ အသစ်တည်ခြင်းများကို ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤသည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်သော မြန်မာလူမျိုးများ၏ "ဘုရားတည်ခြင်း၊ သာသနိကအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခြင်းသည် ကောင်းမြတ်၏၊ အထူးသဖြင့် ဘုရားဟောင်း၊ ကျောင်းပျက်တို့ကို ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းသည် သာ၍ကောင်းမြတ်၏" ဟူသော ဘာသာရေးအယူအဆကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍လည်း ယခုပုဂံနယ်မြေတွင် ဘုရားပုထိုးများ ပြန်လည်ပြုပြင် မွမ်းမံတည်ဆောက်ခြင်းကို အမျိုးသားရေးတာဝန်ကြီးတစ်ရပ်အဖြစ် အစိုးရနှင့်ပြည်သူတို့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာတွင် လိုအပ်သောငွေကြေးကို နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာမှကျခံသကဲ့သို့ ၁၉၉၆-ခုနှစ်မှ ယခု ၂၀၀၁-ခုနှစ် ဇူလိုင်လ (၃၁)ရက်နေ့အထိကာလအတွင်း စေတနာသဒ္ဓါထက်သန်စွာဖြင့် ထည့်ဝင်လှူဒါန်းသော အလှူငွေကျပ်သန်းပေါင်း (၅၈၄)သန်းခန့်က ပြည်သူတို့၏သဘောထားကို သက်သေပြဆိုနေသည်။

ပုဂံမြေတွင် ထီးထီးမားမားကျန်ရှိသည့် ရှေးဟောင်းဘုရားပုထိုး (၂၂၃၀)မှ အရေးတကြီး ပြုပြင်ရန်လိုအပ်သော ဘုရားပုထိုးများကို ရှေးမူမပျက် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုလုပ်ရပ်များအတွက် မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် "ပုဂံရှေးဟောင်းဘုရားပုထိုးများ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းမှုမှတ်တမ်း"စာအုပ်အဖြစ် အတွဲ (၁)(၂)(၃)တို့ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး၍ အတွဲ(၄) ဆက်လက်ထုတ်ဝေနိုင်ရေးအတွက်လည်း အသင့်နီးပါးဖြစ်နေပြီဖြစ်သည်။

ဤစာအုပ်သည် ပုဂံမြင်ကွင်း၌ မြုံပုတ်၊ ကုန်းမို့မို့အဖြစ်သာမြင်ရသည့် ရှေးဟောင်းအဆောက်အအုံ အုတ်ကုန်း (၈၉၂)ကုန်းအား ပြန်လည်သုသေသနပြု တူးဖော်တွေ့ရှိရသော အုတ်ကုန်း၏ပန္နက်ပုံစံကို အခြေခံ၍ မူလကရှိနေမည့် ဘုရား ပုထိုး၏ ပုံစံအရွယ်အစားအတိုင်း ပြန်လည်ဖော်ထုတ်တည်ထားသည့် ရှေးဟောင်းပေါ်တော်မူဘုရားများပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပြန်လည်တည်ဆောက်ပြီးစီးသည့် ပေါ်တော်မူဘုရား (၂၀၇) ဆူကို "ပုဂံကုန်းဟောင်းများ မူလဘုရားပုထိုးများအဖြစ် ထိန်းသိမ်း တည်ဆောက်မှုမှတ်တမ်း(အတွဲ-၁)"အဖြစ် အများပြည်သူနှင့် အလှူရှင်များ ဂုဏ်ယူကြည်နူးနိုင်ရန်နှင့် သာဓုအနုမောဒနာ ခေါ်ဆိုနိုင်ရန် ရည်မှန်း၍ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက မှတ်တမ်းတင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။ မြုံပုတ်၊ ကုန်းမို့မို့များမှ ထပ်မံ ပေါ်တော်မူလာဦးမည့် ပုဂံကုန်းဟောင်းများ မူလဘုရားပုထိုးအဖြစ် ထိန်းသိမ်းတည်ဆောက်မှုမှတ်တမ်းစာအုပ်များကို ဆက်လက် ပြုစု ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

(ဦးဝင်းစိန်)
ဝန်ကြီး
ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန

(မပြုပြင်မီပုံ)

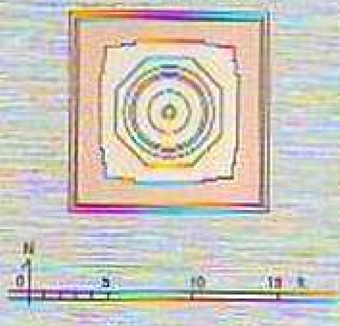

ဘုရားအမှတ် (၃၉၉-ခ) အောက်ခြေပုံ

(ပြုပြင်ပြီးပုံ)

၁။	ဘုရားဘွဲ့တော်အမှတ်	-	၃၉၉ (ခ)
၂။	အဆောက်အဦအမျိုးအစား	-	စေတီ
၃။	တည်နေရာ	-	ဘူးလယ်သီးဘုရားမြောက်ဘက်
၄။	မူလအလှူရှင်အမည်	-	
၅။	တည်ထားသောကာလ	-	
၆။	ပြန်လည်ပြုပြင်သည့်အလှူရှင်	-	[illegible] ဒေါက်တာ အောင်မိုးမြင့် + ဒေါ်အေးအေးမော် မိသားစုကောင်းမှု
၇။	အလှူငွေ	-	၃၀၀,၀၀၀/- (ကျပ် သုံးသိန်းတိတိ)
၈။	ပြုပြင်ပြီးစီးသည့်နေ့	-	၈ - ၈ - ၁၉၉၉